

Liefde maakt blind

Henk Wijkhuizen

Liefde voor de natuur hebben is een behoorlijk subjectief begrip. Als 51% van mening is dat veenweide natuur is en behouden moet blijven en 49% is van mening dat moerasvorming vanuit de ecologische optiek "natuurlijker" zou zijn, dan toch kiezen we voor Zwart-bont en Grutto's. De meerderheid beslist, waardoor ons natuurbegrip sterk antropocentrisch wordt ingevuld.

Liefde maakt blind, je hebt een haat-liefde verhouding en liefde slaat om in haat. Trots was ik dat de Merel in mijn tuin kwam broeden en niet in de tuin van mijn buurman Piet Kok, eveneens belijdend lid van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland. Maar de vreugde was van korte duur, want een Ekster had het nest ontdekt en vloog onder verwensingen het beeld uit. Nu had de Merel dat nest ook wel erg knullig gebouwd, zodat zelfs een Ekster met min tien het zonder bril had ontdekt.

Is nu door mijn teleurstelling het natuurlijk evenwicht verstoord? Welnee, zowel een Merel als Ekster zijn in zekere zin cultuurvolgers. De Merel was ooit een schuwe bosvogel die zich nu, evenals de Ekster overigens, prima thuis voelt bij mensen. In die zin was het natuurlijk evenwicht allang verstoord.

Een stapje verder en we komen bij de Vos. Toen ik ergens begin jaren zeventig met vogelen begon, was er geen sprake van Vossen in duinen of polderlandschap. En als ze er waren, dan werden ze direct afgeschoten. In het duin waren diverse kolonies Zilvermeeuwen, waar het in mei en juni altijd een genot was om een keer doorheen te lopen vanwege mijn liefde voor de natuur. In 1975 jodelden in de Kennemerduinen nog 15 paar Wulpen; ik heb ze jarenlang geteld, omdat ik van deze vogel hield. Ik was eigenlijk altijd een beetje verliefd op de Wulp die iets bij mij losmaakte wat geen andere vogel kon doen. En dan waren er natuurlijk de eendenpullen van Bergeend, Kuifeend, maar ook van de Wilde Eend. Alles is verdwenen.

Ook de Wulp is verdwenen. Over de enorme hoeveelheid paden en verstoring van de Wulp in de Kennemerduinen maakte nooit iemand zich druk. En in de traditionele foerageergebieden, zoals de Velsbroek, wonen nu onze leden.

En dan het probleem van de vergrassing door atmosferische depositie. We reden op zondag altijd vrolijk met tien auto's naar de Knardijk en bliezen de NO_x uit de knalpot via de lucht het duin in. Maar dit zijn alleen maar lastige gedachten als je een Steppeshoentje moet scoren bij Deventer.

Neen, neem dan de Vos. Die is verantwoordelijk voor het verdwijnen van de Wulp. Dit is niet alleen een idee-fixe van jagers, maar helaas ook van veel vogelaars. Een nog pregnanter voorbeeld is de Lepelaar, een soort nationaal symbool van natuurbescherming. De Vos vrut hem op in het Naardermeer en het Zwanenwater, maar desondanks heeft de Lepelaar het nog nooit zo goed gedaan. Overal op de Waddeneilanden broedt hij inmiddels. Toch wordt in het Zwanenwater op de Vos gejaagd en wordt binnenkort ook bij De Putten achter de Hondsbossche Zeewering de jacht op de Vos geopend. Als reden wordt aangevoerd dat er geen pullen meer grootkomen van bijvoorbeeld de Kluut.

We houden erg veel van de Kluut en de Lepelaar en daarom haten we de Vos. Eigenlijk houden de meesten van ons helemaal niet van natuur in ecologische zin. Een oorspronkelijk, dynamisch duinlandschap is voor vogelaars minder interessant dan de huidige, dichtgegroeide situatie. We kijken zeer subjectief en antropocentrisch naar natuur en bevredigen ons genot met zoveel mogelijk waarnemingen. Vogelaars treuren als de aangeplante dennenbossen zouden moeten wijken voor een oorspronkelijke duinvegetatie. Als reden wordt aangevoerd dat we Havik en Buizerd weer verliezen, die pas sinds enkele jaren in de duinen broeden dankzij de aanwezigheid van dennenbossen. Zou liefde voor de natuur eigenlijk niet wat minder antropocentrisch en meer ecocentrisch moeten zijn; in een compleet ecosysteem in de duinen loopt een Vos rond en zou in vochtige valleien een Bruine Kiekendief moeten broeden. Een Havik hoort echter in de duinen van nature niet thuis. En waarom overall Zwart-bont met Grutto's op eindeloze weidegronden in plaats van moerassen met Roerdomp en Ree, die hier van nature thuis horen?

Het zou vogelaars niet misstaan om eens stil te staan bij hun conservatief-normatieve natuurbeeld en zich open te stellen voor een ecologischer natuurbeeld. Niemand hoeft zo'n natuurbeeld te omhelzen, maar wees wel eerlijk en verkoop een dennenbos met Havik niet als een ultieme ecologische ontwikkeling. Je wilt als vogelaar gewoon zoveel mogelijk soorten en liefst veel zeldzame soorten. En in een van nature open, stuivend duin met Vos is nu eenmaal minder vogelvariatie te beleven.

Bij vogelaars is het wellicht eerder een liefde voor vogels dan een liefde voor de natuur.